

naše vezi

MAREC 2017

INTERNA IZDAJA, št. 70

ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska 129, 1000 Ljubljana

Poština plačana pri pošti 1102

ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE

*Pomladni vetrič je zavel
zrahljal je sneg, da je skopnel.
Saj zvonček čakal je težko,
da k soncu dvigne glavico.*

*Zazvonil zvonček je glasno
in zbudil še trobentico.
Zatrobila je tra, ra, ra,
hej, pomlad je že prišla.*

Ana Klemenčič

naše vezi

VSEBINA 70. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 predavanja v društvih civilnih invalidov vojn
- 4 zdivs predseduje kodvos-u
- 5 protest zaradi oskrunitve spomenika dan posvečen ženskam
- 8 100 let od prve zakonske zaščite civilnih invalidov vojn

gradili so naša društva

- 9 ivan pivk
- 12 ciril habe
- 12 štefanija škornik
- 13 stane butolen

iz naših društev

- 14 letna konferenca vi celje
- 15 letni občni zbor dvi ptuj
- 16 civ gorenjske: preventiva v skrbi za zdravje
- 16 pustno veselje v civ ljubljana
- 16 na prešernovem grobu
- 17 tudi mučeniki so prišli na svoj račun

poskrbimo zase

- 18 težave s prostato

šport

- 19 prvenstvo zdvis v streljanju

Drage bralke in dragi bralci!

Nedavno me je nekdo vprašal, kaj si mislim o 8. marcu, dnevu žensk. Če ga sploh še potrebujemo. Če je smiselno, da se sploh spomnimo nanj, saj v našem, evropskem svetu vsaj odkritih diskriminacij po spolu skorajda več ne poznamo. Kar malo presenečena sem bila sama nad sabo, ker mi nikakor ni uspelo v hipu izstreliti odgovora. Nekaj me je sililo, da si vzamem čas za razmislek.

No, potem mi je odločitev močno olajšal evropski poslanec iz Poljske Janusz Korwin-Mikke, ki je javno in glasno v prostorih spoštovane institucije tolerance, enakosti in sodelovanja, v evropskem parlamentu izjavil (in ne prvič), da morajo biti ženske manj plačane kot moški, ker so »šibkejše, manjše in manj inteligentne«. No, taisti poslanec je pred časom v parlamentu tudi pozdravljaval s iztegnjeno desnico, relativiziral holokavst in prebežnike imenoval »človeške smeti«. Evropski parlament je bil osupel, odločili so o strogi kazni - deset dni se ne bo smel udeleževati parlamentarnih dejavnosti in leto dni ne bo smel zastopati parlamenta. Pa še za 30 dni dnevnic so mu zasegli, kar znaša 9.210 evrov.

Očitno je moj odgovor o potrebi, da (vsaj) en dan v letu govorimo o (ne) enakosti po spolu - da! Osebna prepričanja in misli so naše lastne. Sme mo si misliti, kar želimo, svoje misli, razmišljanja in občutke obdelamo in navzven delujemo tako, da ne škodimo drugim. Ni pomembno, ali naša etična (če želite moralna) ravnanja pripisujemo krščanski etiki, grški filozofiji, budizmu ali katerim koli drugim religiozno-filozofskim svetovnim nazorom. Žalitive in razlikovanja glede na spol, barvo kože, poreklo, religijo in druge razlike med ljudmi niso sprejemljive. In zato, žal še vedno potrebujemo tudi dan, ko opomnimo, da niti osnovnih razlik glede na spol še nismo odpravili. Niti v Evropi. Naj tukaj še dodam, da je taisti cenjeni poslanec po škandalu še pridal, da svojih izjav ne obžaluje. In ostal brez dnevnic. Revez.

Da so razprave o (ne)enakosti glede na spol nujno potrebne, so nedavno dokazale tudi Islandke. Ženske iz države, ki sicer velja za zgled enakosti in sodelovanja državljanov v vseh sferah političnega življenja. Lani oktobra je namreč več tisoč Islandk točno ob 14.38 zapustilo delovna mesta v znak protesta, saj so izračunale, da so za svoje plačilo delovno obveznost že opravile. Po tej uri namreč delajo brezplačno. Islandska vlada se je odzvala praktično takoj in pripravila zakon, ki bo od podjetij z več kot 25 zaposlenimi tako v javnem kot zasebnem sektorju zahteval dokazila, da dajejo enake plače ne glede na spol, etnično pripadnost, spolno usmerjenost ali narodnost. Bravo, Islandija. Ideja, zagotovo vredna posnemanja.

Za konec tega mojega razmišljanja si bom izposodila zapis kolegice Andreje Markovič, ki o pravicah žensk piše v članku, objavljenem na naslednjih straneh.

Tako je končala svoje razmišljanje:

Zavzemanje za pravice žensk je pravzaprav zavzemanje in boj za človekovo dostojanstvo, ki pomeni, da ima vsak človek enako in absolutno notranjo vrednost, ki mu pripada prav zato, ker je človek. Spoštovanje žensk je spoštovanje človekovega dostojanstva. In obratno. Žal je tep-tanje človekovega dostojanstva vse prevečkrat prisotno in je nanj treba nenehno opozarjati, opominjati, vzgajati, se zanj boriti.

In zato še vedno potrebujemo 8. marec, pa dodajam sama.

Aleksandra K. Kovač
Urednica Naših vezi

Izdajanje glasila omogoča
Fundacija za financiranje
invalidskih in humanitarnih
organizacij Slovenije.

IZDAJATELJA:

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije

UREDNIŠTVO:

ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska 129, 1000 Ljubljana,
tel.: 01 300 69 69

GLAVNA UREDNICA:

Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:

Vladimir Pegan, Bojan Černjak, Janez Štrbenc,
Zdravko Zore, Andreja Rožič

OBLIKOVANJE: Zavod Lupa design

TISK: ITAGRAF d.o.o.

PREDAVANJA ZVEZE DRUŠTEV CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE

Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije bo v sklopu posebnega socialnega programa »*Uspostavljanje za aktivno življenje in delo*« nadaljevala s predavanji, s katerimi smo, glede na odzive udeležencev, uspešno začeli že v letu 2016.

Program je namenjen civilnim invalidom vojn/starostnikom, ki jim želimo pomagati sprejeti staranje in težave, ki jih starost prinese, jih seznanjati z osnovnimi informacijami o boleznih, ki so značilne za starost in jim pomagati ozavestiti dejstvo, da smo sami najbolj odgovorni za svoje dobro počutje in izpolnjeno življenje. Prav tako je posebni socialni program namenjen svojcem, da civilnega invalida vojne sprejemajo ne samo kot invalida, ampak tudi kot starostnika.

Matična društva civilnih invalidov vojn vas bodo posebej povabila k poslušanju in sodelovanju.

Za DCIV Celje in DCIV Maribor smo eno predavanje že organizirali, in sicer na temo »*Zasvojenost*«. Prvotna tema za člane obeh društev je bila sicer »*Konec zgage in ostalih žlezočnih težav*«, je zaradi bolezni predavateljice Adriane Dolinar odpadla, zato je o zasvojenosti predaval Rajko Škarič. *Zasvojenost* obstaja od človekovega nastanka naprej. Zakaj? Preprosto zato, ker je naš materialni svet kot testni poligon ustvarjen za preizkušanje. Za preizkušanje usklajenosti oziroma harmoničnega delovanja razuma in zavesti. Vsak trenutek smo pred odločitvijo, ali delovati skladno »*sami s seboj*« ali se pustiti premamiti vabam, ki nas ločijo od nas samih in nas posledično »*najedajo*« do stanja zasvojenosti. *Zasvojenost* ima veliko obrazov. Med njimi so lahko tudi zasvojenost z nakupovanjem, televizijo, računalnikom, svojim vrtičkom, prijateljičco ali prijateljem, hrano in podobno. Predavanje je slušatelje zelo pritegnilo in vzbudilo veliko vprašanj, o

katerih je vredno razmisliti.

Predavanje z naslovom »*Naravno nad težave z dihali*« pa so marca že poslušali v DCIV Primorske.

Za ostala društva je razpored predavanj naslednji:

• **DCIV Ljubljana:** 12. 4. 2017

Tema: Naravno nad težave z dihali,

• **DCIV Dolenjske:** 20. 4. 2017

Tema: Naravno nad težave z dihali,

• **DCIV Gorenjske:** 24. 5. 2017

Tema: Ne morem se izraziti - II

Vsebino predavanj smo vam predstavili v prejšnjih številkah našega glasila.

Vabimo vas, da se odzovete našemu povabilu in povabilu matičnega društva. Predavanja so vodena tako, da boste imeli že med predavanjem možnost sodelovati, predvsem pa vam bo na koncu dana možnost za morebitna vprašanja na temo predavanja, na katera bo predavatelj ali predavateljica rade volje odgovoril/a. Po zaključku vas bomo tudi pogostili.

Andreja Rožič

OBVESTILO O PARKIRANJU V LJUBLJANI

Predsednik Sveta za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir (SOAKO) Mestne občine Ljubljana nam je posredoval sporočilo mestnega redarstva o novem odloku, ki določa, da morajo na območju Mestne občine Ljubljana upravičenci do parkiranja na mestih, rezerviranih za invalide, poleg invalidske kartice jasno vidno označiti tudi čas prihoda.

Obvestilo je namenjeno članom, ki živijo v Ljubljani in članom iz drugih delov Slovenije, ki bodo morda kdaj s svojim vozilom prišli v Ljubljano.

Da se ne bi znašli v težavah, imejte v vozilu vedno parkirno uro, ali vsaj list papirja in pisalo, na katerega napišite uro prihoda.

ZDCIVS

SKUPNA IZJAVA ZZB ZA VREDNOTE NOB SLOVENIJE IN ZDVIS OB PRENOSU PREDSEDOVANJA KOORDINACIJI DOMOLJUBNIH IN VETERANSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Z ZB NOB Slovenije je 9. januarja 2017 na sedežu zveze prenesel predsedovanje Koordinaciji domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije na drugo članico, to je Zvezo društev vojnih invalidov Slovenije, ki bo v letu 2017 skrbela za usklajevanje, delovanja ter komunikacijo KoDVOS-a z javnostjo.

Domoljubne in veteranske organizacije Slovenije (TIGR – društvo TIGR Primorske, ZDCIVS – Zveza društev civilnih invalidov vojne Slovenije, ZDGM – Zveza društev general Maister, ZDK MORiS – Zveza društev in klubov MORiS, ZDVIS - Zveza društev vojnih invalidov Slovenije, ZPVD Sever – Zveza policijskih veteranskih društev Sever, ZSČ – Zveza slovenskih častnikov, ZVVS – Zveza veteranov vojne za Slovenijo, ZZB - Zveza združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije) smo se s podpisom Dogovora o sodelovanju, 16. septembra 2008, zavezale, da bomo usklajevale svojo dejavnost pri uresničevanju ciljev in nalog skupnega pomena ter interesa na različnih področjih, zlasti pri:

- skrbi za veterane in vojne invalide,
- ohranjanju in uveljavljanju domoljubja in domoljubnih vrednot,
- ohranjanju in negovanju spomina na prelomne trenutke v boju za slovenski narod in domovino,
- ohranjanju vrednot, ustvarjenih v bojih za osamosvojitve Slovenije skozi zgodovino,
- prizadevanju za mir v svetu,
- prizadevanju za uveljavljanje splošne deklaracije o človekovih pravicah.

V letu 2017 se bomo zavzemali za realizacijo skupno dogovorjenih dogodkov, predvsem pa bomo svoje delovanje usmerili v priprave na zgodovinsko osvetlitev in obeleževanje petdesete obletnice ustanovitve slovenske Teritorialne obrambe, ki bo leta 2018. Sodelovali bomo pri aktivnostih, ki so zgodovinskega pomena za slovensko državnost in samobitnost, kot

so 500. obletnica reformacije na Slovenskem, 100. obletnica konca prve svetovne vojne na Slovenskem, 90. obletnica ustanovitve organizacije TIGR in 20-letnica sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih (vojaških in policijskih) operacijah in misijah. Prav tako bomo 21. septembra, na svetovni dan miru, organizirali »Pohod za mir«.

Še naprej bomo kritično spremljali odnos javnosti do našega dela, prav tako pa se hitro odzivali na polemike in razprave glede potvarjanja zgodovine v slovenski družbi ter branili družbene in moralne vrednote, za katere se zavzemajo organizacije v KoDVOS-u.

Tit Turnšek, predsednik ZZB NOB Slovenije
Janez Podržaj, predsednik ZDVIS

NAPOVEDNIK NEKATERIH AKTIVNOSTI ZDVIS V LETU 2017

- 18. srečanje vojnih invalidov - 27. maj 2017, Koper
- 16. športne igre ZDVIS - 22. april 2017, Trbovlje.
- Prvenstva ZDVIS:
 - kegljanje - 8. april 2017, Ljubljana,
 - ribolov - 6. maj 2017, Ptuj,
 - balinanje - 16. september 2017, Maribor,
 - pikado - 21. oktober 2017, Sežana,
 - šah - 18. november 2017, Murska Sobota.

IZJAVA KODVOS-A GLEDE OSKRUNITVE SPOMENIKA NOB V JELENOVEM ŽLEBU

Članice Koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije obsojamo oskrunitev spomenika NOB v Jelenovem Žlebu. Podpiramo izjavo ZZB za vrednote NOB Slovenije, da gre za vandalizem in zavržno dejanje, ki se ne bi smelo zgoditi. Mnenja smo, da so ta in temu podob-

na dejanja posledica tudi neukrepanja predstavnikov slovenske oblasti, ki ni imela in nima toliko moči, da bi takšna dejanja obsodila. **Ljubljana, 16. 2. 2017**

Predstavniki Koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije:

- Zveze društev General Maister (ZDGM)
- Društva za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske
- Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije (ZZB NOB Slovenije)
- Zveze društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS)
- Zveze veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS)
- Zveze slovenskih častnikov (ZSČ)
- Zveze policijskih veteranskih društev Sever (ZPVD Sever)
- Zveze društev in klubov MORiS (ZDK MORiS)
- Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije (ZDCIVS)

DAN POSVEČEN ŽENSKAM

S to let po tem, ko se je s stavko in protestom »za kruh in mir« tekstilnih delavk v Sankt Peterburgu, začela februarska revolucija in 40 let po tem, ko so Združeni narodi razglasili 8. marec za mednarodni dan žensk, je še vedno aktualno vprašanje vloge žensk v času, v katerem živimo. Verjetno bi se vsaka ženska strinjala, da je naš čas včasih zelo neprizanesljiv. Mnogovrstnost vlog, ki se prepletajo v našem vsakdanu, je včasih skorajda nepredstavljliva. Pravijo, da lahko ženska počne več stvari hkrati. Spomnimo se samo starih rekov, ki pravijo, da »Pridna žena tri vogale hiše podpira, pa še četrtega pomaga možu nositi. Hiša ne stoji na zemlji, ampak na ženi.« Ampak znani so tudi tisti drugi, neprijazni, kot so: »Bog je ženski iztrgal jezik, ga vsadil in zrasel je hren. Žena je vražja mreža.«, ki ne govorijo ženskam v prid in kažejo na to, kakšno mesto so ženskam namenjali skozi zgodovino. Dolgo si je ženska utirala pot do priznanja svoje vrednosti in priznanja pravic.

Enakopravnost je na več področjih v praksi žal še vedno le beseda na papirju. Da so ženske v neenakem

položaju v družbi v primerjavi z moškimi, kažejo merljivi dejavniki: med njimi je več brezposelnih, ženske opravijo več gospodinjskega dela in večinoma prevzemajo skrb za otroke ter pomoči potrebne člane družine, kljub povprečno višji izobrazbi (med diplomanti je tako v Sloveniji kot v EU-ju 60 odstotkov žensk) pa zasedajo slabše plačana delovna mesta. In čeprav so ženske bolj izobražene, tudi v znanosti velja, da najvišji položaji pripadejo moškim. A se tudi na tem področju ženske uveljavljajo: delež doktoric znanosti med ženskami se počasi povečuje in po zadnjih statistikah (leto 2012) je doktoriralo približno enako število doktoric in doktorjev znanosti. Žal so prve tudi v revščini. Po podatkih statističnega urada je v Sloveniji leta 2015 pod pragom revščine živelo 44 tisoč žensk, starejših od 65 let. Takšnih moških je bilo 14 tisoč. Pri moških je bila stopnja tveganja revščine 10,2-odstotna, medtem ko je bila pri ženskah v tej starostni skupini več kot dvakrat višja, 22,2-odstotna. Tudi v vseh starostnih skupinah skupaj je bilo tveganje revščine za ženske leta 2015 15,6-odstotno, za moške pa 13-odstotno.

Medvojno delo v britanski tovarni granat.

Vir: Wikipedija (Foto: Horace Nicholls)

MEDNARODNI DAN ŽENSK

Sto let imamo ženske svoj praznik. Dolga doba, dolga pot do priznanja in enakopravnosti. Uveljavitev mednarodnega praznika žensk je povezana z nemško feministko in socialistko Klaro Zetkin, ki se je leta 1889 začela bojevati za enakopravnost žensk. Na drugi mednarodni konferenci socialističnih žensk, leta 1910 je podala pobudo za dan, posvečen vsem ženskam. Leta 1911 so ga prvič praznovali v Avstriji, Nemčiji, Švici in na Danskem, takrat še 19. marca. Od leta 1917 pa ga praznujemo na 8. marec. Gre za zaznamovanje boja za enakost, enake možnosti in pravice žensk.

Žal je 8. marec v obdobju potrošniškega kapitalizma izgubil svoj politični in družbeni naboj. Najprej je bil delavski praznik namenjen zavzemanju za boljše življenje in družbene pogoje žensk, zdaj pa je pogosto zveden zgolj na feminizacijo, na prinašanje rož, bombonjer in čestitk. Kako se je praznovanje ženskega praznika spreminjalo, nazorno opiše etnolog Janez Bogataj. Tako ugotavlja, da se je praznik žensk v 50. letih prejšnjega stoletja praznovalo delovno, dostojno in resno. A so se zadeve v današnjem času zasukale v drugo smer in iz spoštljivega praznika je zrasel pravi 'marketing', s kupovanjem rož in daril. Vendar pa, še ugotavlja Bogataj, je opaziti nekakšno veliko skrb za ta praznik s strani tiskanih medijev, zlasti nekaterih revij, ki si vneto prizadevajo za reviz-

talizacijo tega praznika.

ŽENSKÉ MED PRVO SVETOVNO VOJNO

Čas pred prvo svetovno vojno je bil čas modernizacije in postopne demokratizacije. V družbi so ženske postale konstitutivni del naroda in so postajale čedalje pomembnejše na socialnem in kulturnem področju. Delež izobraženih žensk se je povečeval, boj za žensko emancipacijo se je iz elitnih krogov britanskih sufražetek širil tudi v slovenske dežele. Izbruh vojne pa je močno zamajal tedanje družbene temelje. *»Množični odhod moških na bojišča je ženske prisilil, da so prevzele nove odgovornosti in zadolžitve tako v domačem in poklicnem kot v javnem okolju. Kot družinske matere in hčere so si morale poiskati nove vire preživetja zunaj doma ali pa prevzeti vodstvo domačih podjetij in kmetij. V neposredni bližini bojišč so se kot vojne begunke umikale z ostrelimi in otroki v varnejše kraje monarhije. Daleč od bojišč pa so delovale tudi kot vojne agitatorke, navdušene podpornice lastne vojske, a tudi kot vohunke in protestnice, predvsem pa kot dobrodelne vojne dame,«* našteva zgodovinarica Marta Verginell.

V tem času se je pojavil poklic bolniške strežnice. To so lahko postale samo ženske, stare od 25 do 35 let, ki so bile samske, *»moralno neoporečne«* in v dobri fizični kondiciji. Nekatere ženske so se znašle kot trgovke. V tržiškem Peku so potrebovali več šivilj, ker so dobivali večja naročila za vojaške čevlje. V ljubljanski Tobačni tovarni je bilo že pred vojno med zaposlenimi 87 odstotkov žensk. Pa je bila vojna za ženske na koncu vendarle v čem tudi pozitivna? *»Zagotovo se je njihova vloga v javnosti povečala, marsikje, ne samo v Sloveniji, pa se je avtonomija, ki so jo ženske pridobile med vojno, po njej zmanjšala in izgubila,«* zaključuje zgodovinarica.

ŽENSKÉ MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Vloge, ki so jih ženske opravljale med 2. svetovno vojno, so bile različne. Z vztrajnostjo in pogumom so na različne načine pomagale moškim in tako kot množična organizacija prispevale svoj delež pri narodnoosvobodilnem gibanju. Oskrbovale so par-

tizane s hrano, obleko, zbirale orožje, jih obveščale o sovražnih premikih, skrivale ranjene partizane, jih negovale in zdravile, širile narodno osvobodilni tisk, nekatere pa so se odločile tudi za vstop v partizansko vojsko.

Partizanski zdravnik Marjan Ahčin je večkrat povedal, da so v požrtvovalnosti, iznajdljivosti in improvizaciji ter poznavanju potreb in priložnosti najbolj napredovale prav partizanske bolničarke, dekleta, ki prej s saniteto večinoma niso imele stika, in ki so v najmanjših enotah, četah, in vodih nosile najtežja bremena sanitete, reševalne službe, tudi za ceno lastnih življenj.

Z vključevanjem žensk na različna področja je osvobodilno gibanje pokazalo, da so zaželen in enakopraven udeleženec v družbi. Vidnejša prizadevanja žensk so opazna tudi na političnem področju. O tem je Vida Tomšič leta 1961 v Naši ženi zapisala, da je šlo za to, da se jasno opredeli žensko gibanje kot sestavni del revolucionarnega delavskega gibanja ter ženske zahteve kot zahteve, ki jih postavlja celotno delavsko gibanje.

Ker so bili moški na fronti, je delovne sile primanjkovalo. Ženske so tako delale v tovarnah, trgovinah, pa tudi v poklicih, ki so bili pred tem dostopni le moškim: delale so v tovarnah orožja, orale so polja, vozile tramvaje, tlakovale ceste. Zaradi množičnega vključevanja žensk v različna dela in aktivnosti se je njihov splošni položaj v družbi spremenil. Dobile so več svobode. Zahtevale so enakopravnejši položaj. Same so služile in postajale samostojnejše in neodvisne. Po vojni so v mnogih državah dobile volilno pravico, tudi pri nas.

BOJ ZA ČLOVEKOVO DOSTOJANSTVO

Nov in do tedaj še nepoznan lik ženske se je rodil med drugo svetovno vojno. Ženske so presegle tradicionalne norme in se uveljavile v novih okoliščinah. Narodnoosvobodilno gibanje se je s pomočjo delovanja žensk močno okrepilo.

Zavzemanje za pravice žensk je pravzaprav zavzemanje in boj za človekovo dostojanstvo, ki pomeni, da ima vsak človek enako in absolutno notranjo vre-

dnost, ki mu pripada prav zato, ker je človek. Spoštovanje žensk je spoštovanje človekovega dostojanstva. In obratno. Žal je teptanje človekovega dostojanstva vse prevečkrat prisotno in je nanj treba nenehno opozarjati, opominjati, vzgajati, se zanj boriti. Zato je še kako aktualna parola »Naj žive ženske tega sveta in naj živi praznik dan žena!«.

Andreja Markovič

DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE LJUBLJANA

Predviden program april – junij

- Predavanje, ki ga organiziramo v sodelovanju z ZDCIVS: »Naravno nad težave z dihali«, 14. 4. 2017, gostišče Jamarški dom na Gorjuši.
- V aprilu ekskurzija Škocjanski zatok, ogled Kopra in znamenitosti, predvidoma 24. 4. 2017.
- V maju ekskurzija v Kozjanski park, ogled gradu Podsreda z razstavo kristala, ogled Žalca in fontane piva Zeleno zlato, predvidoma 25. 5. 2017.
- Solne terapije v Šmarci pri Kamniku.
- Kapanje v Snoviku z vodeno vadbo ali v drugih zdraviliščih po Sloveniji.
- Srečanja v samopomočnih skupinah.
- Vsak drugi četrtek v mesecu dnevni center na sedežu Društva CIVS Ljubljana, Letališka cesta 33, 1000 Ljubljana, kjer bo organizirana telovadba (vaje za ožilje, hrbtenico, ramenski obroč), urjenje spomina, delavnice ročnih spretnosti.
- Regijska srečanja CIV. Poleg družabnega srečanja bomo pripravili tudi predavanja s preventivnimi vajami, predavanja o zdravi prehrani, zeliščih. Prvo srečanje bo 3. 5. 2017 za člane iz občin Cerknica, Loška dolina, Logatec in Vrhnika.
- Obiski članov.
- Terapije z ročno masažo.
- V juniju ekskurzija na Bled in blejski otok z ogledom blejskega gradu.

Prijave zbiramo na tel. št.: **01/52 11 088**.

PRVA ZAKONSKA ZAŠČITA CIVILNIH VOJNIH POŠKODOVANECV PRAZNUJE STOLETNICO

France Kresal (2005) je zapisal: »Prva svetovna vojna je bila prvič primer najbolj masovnega uničevanja materialnih dobrin in tudi ljudi na fronti ter v zaledju. Največ človeških žrtev je bilo na frontah in med vojaki, veliko pa tudi med civilnim prebivalstvom. S tem se je odprl nov vidik vojnih invalidov.«

DOBILI SMO CIVILNE INVALIDE VOJN.

Vse naslednje vojne in tudi zdajšnje pa so samo povečevale in še povečujejo žrtve ter poškodovance med civilnim prebivalstvom.

Probleme civilnih vojnih poškodovancev so v teku prve svetovne vojne spoznale in jih

zakonsko zaščitile avstroogrške oblasti, ki so 31. 12. 1917 izdale zakon:

Zakon v prvem členu določa, da civilni vojni poškodovanci, njihovi svojci in nasledniki (potomci) dobijo podporo.

TO JE PRVI ZAKON, KI JE ZAŠČITIL CIVILNE VOJNE POŠKODOVANECV (INVALIDE).

Po sprejetju zakona je bil februarja 1918 izdan Ukaz, ki je določil, da zakon velja za vse civilne vojne poškodovance od začetka vojne. O sprejetju zakona lahko beremo številna poročila v tedanjih (tudi slovenskih) časopisih, kjer so tudi podrobna pojasnila, kdo je civilni vojni poškodovanec in s tem upravičen do podpor, kar je opisano v delu Andreja Šaleharja (2014) z naslovom *Prva svetovna vojna in civilni vojni poškodovanci (invalidi)*.

Po končani prvi svetovni vojni so tudi v novo nastali Jugoslaviji ohranili zakonsko zaščito civilnih vojnih poškodovancev, ki je bila enaka, kot so jo imeli

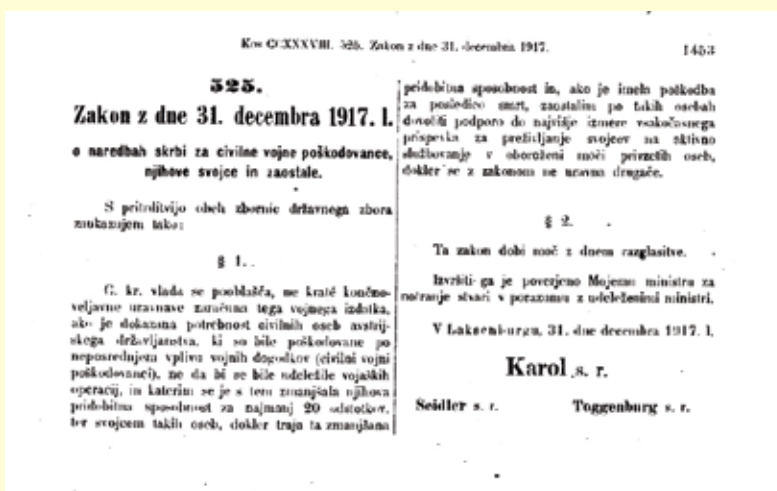
vojni invalidi. To so določale vse sprejete uredbe in zakoni o vojnih invalidih (1921, 1922, 1925) vse do leta 1929, ko je bila z novim zakonom trinajstim skupinam dotedanjih upravičencev, med njimi tudi civilnim vojnim invalidom, ta zakonska zaščita odvzeta. Z Uredbo leta 1938 so tudi nekaterim civilnim vojnim invalidom vrnilo zakonsko zaščito, ne pa vsem.

Po drugi svetovni vojni so civilni vojni poškodovanci izgubili vse zakonske pravice do leta 1968, ko je bila sprejeta prva zakonska zaščita za 100-odstotne civilne vojne poškodovance, in do leta 1995, ko so bili enako-

pravno zakonsko zaščiteni z zakonom o vojnih invalidih.

Povojni oblastniki so civilne invalide vojn pustili na smetišču, podobno kot invalidski zakon iz leta 1929. Kakor da v drugi svetovni vojni ni bilo tudi civilnih invalidov vojn, ki jim še vedno ni priznana odškodnina za čas, ko niso bili zakonsko zaščiteni.

Andrej Šalehar

Vira:

Kresal, France. Državna zaščita invalidov prve svetovne vojne v Jugoslaviji (1918 - 1941), str. 105 – 180. V: Klasinc, Peter Pavel in sod. Vojni invalidi. Ljubljana 2005, 273 strani.

(http://www.zdvis.si/uploads/gradiva/Zgodovina_vojnih_invalidov_na_Slovenskem.pdf - 7. 2. 2017)

Šalehar, Andrej. Prva svetovna vojna in civilni vojni poškodovanci (invalidi). Ljubljana 2014, 46 strani.

(<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-NSZ01VWU-7.2.2017>)

IVAN PIVK, NEUTRUDNI BOREC ZA PRAVICE VOJNIH INVALIDOV SLOVENIJE (1926 - 2017)

Verjetno ni vojnega invalida, ki ne bi poznal Ivana Pivka. Ne le po imenu, saj je bil več kot tri mandate predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije. Večina ga je poznala tudi osebno, kajti Ivan Pivk je bil vedno dostopen za pogovor s komer koli in o čemer koli. To je bil tisti tovariš, ki je znal odgovoriti na vsako vprašanje, pa naj se tiče težav vojnih invalidov ali drugih tem. Nikoli ni nikogar na kratko odpravil, vedno si je vzela čas in se potrudil, da je sogovornik razumel bistvo problematike. Še več, vsak odgovor ali pogovor je začel s kakšno anekdoto ali hudomušnim pregovorom, ki se je sogovorniku skoraj gotovo vtisnil v spomin. Zvezo je vodil zavzeto, s smislom za podrobnosti, ki znajo biti še kako pomembne pri manevriranju skozi pasti zakonodaje, uredb in predpisov. *»Če nisi pozoren, lahko vplivajo na položaj, dobrobit in življenje vojnih invalidov«*, je pogosto poudaril.

Na invalidskem področju zasledimo Ivana Pivka najprej kot predsednika komisije za socialna vprašanja in člana IO zveze. Nato pa kot predsednika zveze, ki se je zavzeto boril za vojne invalide in krotil namero države, ki si je prizadevala »prirežati« nekatere pravice in možnosti vojnim invalidom. Bili so številni sestanki, pogajanja, pogovori, predstavitve in razlage, ki jih je uspešno vodil ali v njih sodeloval, predvsem pa je imel vedno v vidu delo društev. Zato je pogosto poudaril: *»Bistvo zveze so društva, brez njih ni zveze.«* Vse to je zaznamovalo leta, ki jih je Pivk dal zvezi vojnih invalidov.

Pa vendarle – kdo je bil Ivan Pivk v resnici? Kdo je bil ta mož? Kakšna je bila njegova življenjska pot? Od kod je bil? Kaj je doživel in kaj ga je naredilo moža, ki smo ga poznali? Pokončnega, doslednega, natančnega pa tudi šaljivega in prijetnega sogovornika. V resnici marsikdo le malo ve o njem. Vsi vemo, kako prizadeven je bil pri svojem delu na zvezi in koliko truda, osebnega angažiranja in časa je vložil

vanj. Prepričan je bil, da mora biti zveza homogena in povezana z društvi. Kot predsednik zveze je skrbno spremljal delo društev in tudi druge dogodke, ki so jih organizirala društva.

Poskušali bomo osvetliti nekaj dogodkov, ki so zaznamovali njegovo življenje in ga kot vojnega invalida, pripeljali v ZDVIS. Rodil se je 7. maja 1926 v Borovnici. Odraščal je v delavski družini s starši in bratom. Živel so v Borovnici in kasneje v Dolu pri Borovnici. Osnovno izobraževanje je končal v Borovnici, nato pa si je želel šolanje nadaljevati na srednji gozdarski šoli v Mariboru. *»To je bila moja velika želja. A se je začela vojna in iz vsega skupaj ni bilo nič.«* je večkrat povedal. Njegov oče je bil mojster - delovodja na žagi in Ivan si je želel nadaljevati in nadgraditi očetovo delo. O otroštvu in mladostništvu kot ga poznamo danes, takrat ni bilo mogoče govoriti. *»Star sem bil 15 let in nisem mogel brezposeln posedati doma. Počutil sem se nekoristnega,«* je razlagal pokojni Ivan, ki si je zato konec maja 1941, kot 15-letni fant našel zaposlitev v železniškem gradbenem podjetju, ki je gradilo porušene mostove na progi Borovnica Postojna. Delal je kot progovni delavec na železnici na odseku Borovnica Verd. Partizanske čete so v noči s 4. na 5. december 1941 napadle preserski železniški most in s tem prekinile promet po progi. Med akcijo pa so bili ubiti štirje italijanski stražarji. Napad je Italijane sila razbesnel, v naslednjih tednih so po vaseh v okolici mrzlično iskali krivce. V več racijah so aretirali 69 domačinov in jih postavili pred vojaško sodišče. *»V nedeljo, 11. januarja 1942 leta me je italijanska vojaška policija aretirala, zaprla in me skupaj z 68 sokrajani, obtožila sovražnega delovanja proti Italiji, napada na železniški most čez Ljubljano pri železniški postaji Preserje,«* se je dogodka spominjal Pivk. Posebno italijansko vojaško vojno sodišče mu krivde ni dokazalo in ga je zaradi mladosti oprostilo, a odredilo, da se ga pošljejo v sodno popoljševalnico za dobo, ki ne sme

biti krajša od treh let. Toliko o oprostilni sodbi. V zaporih je prebil skupaj 21 mesecev. Najprej je bil zaprt v Ljubljani, nato pa so ga marca 1942 premestili v zapor za mladoletnike, nekakšno sodno poboljševalnico v mestu Tivoli v Italiji. Večkrat je povedal: »Kakšna poboljševalnica neki. To je bil pravi arest!«. Premeščali so ga še naprej, v kazenski dom v Civitavecchii in nato do 20. oktobra 1943 v taborišče v bližini Barija. Od 21 mesecev zapora, jih je sedem prebil v samici. Da mu je čas nekako mineval, se je skušal zaposliti z branjem in se je v zaporu naučil tekoče italijanščine, kar je mu kasneje še kako prišlo prav, ko se je bilo treba sporazumevati z zavezniki. Iz zapora so ga osvobodili zavezniki 20. oktobra 1943. Kot se je spominjal, so zaporniki vedeli, da je Italija kapitulirala in da je del kapitulacijskega sporazuma tudi to, da mora Italija izpustiti vse tuje državljane. Kapitulacija je bila 8. septembra, minevali so tedni, a Ivan bil še kar zaprt. Zato je nekega dne v oktobru začel z gladovno stavko. Pazniki so ga kot upornika odpeljali pred vodjo zapora, ki ga je vprašal, zakaj zavrača hrano. Povedal mu je, da ga morajo v skladu s pogoji kapitulacije izpustiti. Italijani so seveda oklevali naenkrat na prostost izpustiti množice zapornikov, ki niso imeli ne denarja, ne hrane, ne obleke, bali so se morebitnih neredov. Ivana so kasneje odvedli pred tri zavezniške oficirje, ki jih je prav tako opomnil na pogoje kapitulacije in prejel obljubo, da bo čez tri dni prost. To so bili zanj zelo dolgi trije dnevi. Bal se je, da ne bodo držali besede. A so jo in 20. oktobra 1943 so izpuščene zapornike odpeljali v taborišče za brezdomce v mestu Carbonaro nedaleč od Barija.

V tem taborišču je bila ustanovljena 1. prekomorska brigada NOV in POJ, v katero se je prostovoljno javil tudi on. Nato so brigado premestili v taborišče pri Gravini, ki je postalo vojaška baza NOV in POJ v južni Italiji.

Z vstopom v 1. prekomorsko brigado je postal vojak - borec in pozneje starešina - oficir ter po koncu 2. svetovne vojne poklicni vojak. Njegova vojaška pot se je končala 31. decembra 1981, po več kot 38 letih služenja domovini.

Vse le ni bilo tako preprosto. 1. prekomorsko brigado so kmalu poslali v boj, na pot pa so krenili z ladjo, ki je pristala na Visu. Šele na ladji so jim prvič dali orožje. Brez nabojev seveda. »Bile so to stare italijanske puške, ki so bile strašno težke«, se je spominjal. Z njimi so se nekaj časa celo urili, a so kmalu dobili drugo, sodobnejše orožje. Kot borec in starešina se je Pivk bojeval v sestavi prve prekomorske brigade in prve severno dalmatinske brigade 19. dalmatinske divizije. Začel je kot kurir, nato pa bil politični delegat in politkomisar čete, tudi po zaslugi svojih govorniških sposobnosti.

Pivk je vojni invalid postal zaradi posledic hude rane v boju pri kraju Zečevo v severni Dalmaciji. Ranjen v nogo se je zdravil v partizanski bolnišnici dalmatinskega korpusa, nato pa so ga z ladjo prepeljali na zdravljenje na Vis in kasneje v Italijo. Zdravil se je v več zavezniških bolnišnicah v južni Italiji, posledica rane pa je bila invalidnost. »Z nogo je bilo hudo in okrevanje zelo dolgotrajno,« se je pogosto spominjal dogodkov iz časa zdravljenja v Italiji. Pivk je nato še enkrat prečil morje, saj je bil julija 1944, po zdravljenju razporejen v zaledne enote, ki so delovale na področju severne Dalmacije, v januarju 1945 pa v dopolnilno brigado 8. korpusa. Konec vojne je dočakal dan po svojem 19. rojstnem dnevu, 8. maja 1945 na Sušaku pri Reki.

S tem pa se njegova vojaška kariera ni končala, saj se je odločil, da bo ostal in postal poklicni vojak. Slovenijo je znova videl šele leta 1945 in kot poročnik služboval v Vipavi, kjer je spoznal svojo ženo in življenjsko sopotnico, nato v Idriji in Tolminu, od koder so ga premestili v Makedonijo, najprej v Kumanovo, kjer se je družina povečala za hčerko in sina in končno v Skopje. Leta 1970 je bil ponovno premeščen v Ljubljano, kjer se je konec leta 1981 upokojil. Njegovo vojaško življenje je bilo pestro. Med vojno in po vojni je v vojski opravljal različne dolžnosti. Bil je borec-kurir, politični delegat voda, politični komisar čete in bataljona, poveljnik čete in bataljona, namestnik poveljnika in poveljnik polka, načelnik zvez divizije in armade. Ob tem je opravljal še naloge predsednika in člana sveta Doma arma-

de v Ljubljani, sveta za urbanizem armade, sveta za samozaščito armade, mešanih civilno vojaških koordinacijskih odborov in komisij, ki so usklajevale obrambne priprave na območju Slovenije. Pokojni Ivan se je hkrati vseskozi izobraževal ob delu tako na področju splošnega izobraževanja kot v vojaških šolah in tečajih. Ob koncu 2. svetovne vojne je imel čin poročnika, upokojil pa se je kot polkovnik, z mesta načelnika za zveze 9. armadnega območja.

Po upokojitvi ni miroval in je bil dejaven v mnogih organizacijah. *»Nisem človek, ki bi samo plačeval članarino, ampak hočem pomagati in ponuditi tisto, kar znam,«* je pojasnil svojo angažiranost. Tako je bil dejaven v organizacijah zveze borcev, v organih lokalne samouprave, kot so: Svet KS, v SZDL kot član predsedstva občinske konference, bil je predsednik koordinacijskega odbora za SLO in DS, član sveta za SLO in DS pri mestni konferenci SZDL Ljubljana, bil je predsednik skupščine socialnega zavarovanja vojaških zavarovancev v Ljubljani, delegat in član predsedstva ter predsednik odbora v skupščini skupnosti socialnega zavarovanja vojaških zavarovancev Jugoslavije. Deloval je tudi kot predsednik odbora skupnosti vojaških upokojencev borcev NOB. Aktivno je deloval v Krajevnem odboru ZB Moste-Selo-Nove Fužine, bil je dolgoletni predsednik Odbora za druženje starejših občanov v Mostah. V ZZB NOB je bil v dveh mandatih član glavnega odbora, nazadnje član koordinacijskega odbora odborov enot in služb NOV in POS. Bil je član sveta za problematiko vojnih invalidov, vojnih veteranov, žrtev vojnega nasilja,

vojaških upokojencev, ki ga je imenoval minister za delo ter predstavnik ZDVIS v Nacionalnem svetu invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) ter član UO, kjer si je močno prizadeval za ustvarjalne odnose in krepitev invalidskega gibanja. Aktivno je deloval tudi v delu koordinacijskega odbora domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije, ki deluje od septembra 2008, in bil prvi predsedujoči koordinaciji.

Zavedal se je pomembnosti članstva naše zveze v Svetovni veteranski organizaciji. Zavzeto je sodeloval; od proučevanju gradiva, do sestave poročil za vsakokratno zasedanje sej ali generalnih skupščin SVF-ja. Nekaterih se je tudi sam udeležil. Vzpostavil je sodelovanje z vsemi invalidskimi organizacijami sosednjih držav. Bil je ikona vojnih invalidov.

Njegovo delo v ZDVIS je torej le logično nadaljevanje dela na področju skrbi za pravice in možnosti vojnih invalidov. Že na ustanovnem zboru Društva vojnih invalidov Ljubljana v maju 1994 je postal član izvršnega odbora društva in bil delegat društva v skupščini ZDVIS, od leta 1996 do 1999 pa predsednik komisije za socialno zdravstvene zadeve pri ZDVIS in od leta 1997 do 2012 član izvršnega odbora ZDVIS. Kako resno je vedno jemal svoje delo, kaže njegov razmislek pri odločitvi pred sprejemom funkcije predsednika ZDVIS. Takole je pojasnil svojo odločitev: *»Pri vsakem delu sem bil aktiven, zato mi je bilo jasno, da takšna funkcija zahteva celega človeka. Preden sem se odločil, da sprejemem ta izziv, sem se posvetoval z družino, saj sem želel, da se strinja s tem, da bo velik del skoraj vsakega dneva preživela brez mene«.* Marca 1999 je tako Ivan Pivk postal predsednik ZDVIS-a in na tej funkciji vsak dan aktivno deloval do marca 2012, ko je mandat predsednika zveze zaradi bolezni končal, skupščina ZDVIS pa mu je podelila tudi naziv častni predsednik zveze.

To je povzetek bogate življenjske poti Ivana Pivka.

Ohranili ga bomo v lepem in spoštljivem spominu, posebej na njegovo izjemno aktivno delovanje, tako na področju invalidskega varstva kot tudi na področju domoljubnih in veteranskih organizacij.

CIRIL HABE – MOČ IN NAVDIH DRUŠTVA CIV PRIMORSKE

Konec januarja se je od nas za vedno poslovil Ciril Habe.

Leta 1943 ga je, ko je bil star samo dve leti, poškodovala granata ob napadu okupatorja. Kljub invalidnosti se je po osnovni šoli vpisal na gimnazijo v Postojni in nato nadaljeval študij ekonomije.

Bil je človek, ki je moral biti aktiven. Že kot mladenič se je udeleževal delovnih akcij, med drugimi tudi gradnje proge Sežana-Dutovlje. Prevezal je odgovorna dela v gospodarstvu in upravnih organih. Z zaposlitvijo v Obalni skupnosti se je ukvarjal z oskrbo Obale z vodo ter z drugo infrastrukturo. Delal je tudi v Tomosu, v kabinetu predsednika Izvršnega sveta SRS ter nazadnje v Hotelu Bernardin.

V letih 1976 do 1980, ko je delal v kabinetu predsednika Izvršnega sveta SRS, se je skupaj s predstavniki Zveze društev CIV Slovenije, aktivno vključil v reševanje problematike civilnih invalidov vojn.

Ciril Habe je bil dolgoletni aktivni član Društva civilnih invalidov vojn Primorske, praktično od ustanovitve društva. Sodeloval je v organih društva

kot član UO društva, od leta 2002 je bil predsednik društva CIV Primorske, nato si je vzel malo premora in leta 2014 ponovno prevzel funkcijo predsednika društva.

Aktivnosti Cirila Habeta pa niso bile omejene samo na delovanje matičnega društva, pač je imel vidno vlogo tudi v organih Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije. Svoje aktivnosti je na zvezi začel kot predsednik Nadzornega odbora Zveze društev CIVS, potem kot član statutarno pravne in gospodarske komisije zveze in kot dolgoletni član Upravnega odbora Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije.

Leta 2010 je za svoje dolgoletno delo v dobrobit civilnih invalidov vojn, prejel Zlati znak Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije.

Kljub dolgoletni težki bolezni Ciril Habe ni popuščal pri svojih aktivnostih in je moč za opravljanje vseh sprejetih funkcij črpal od neznano kje.

Cirila Habeta se bomo spominjali s spoštovanjem.

***Društvo CIV Primorske in
Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije***

ŠTEFANIJA ŠKORNIK – VELIKO SRCE IN SVETEL VZGLED

Štefanija Škornik, roj. Dernjač, ki so jo prijatelji, sorodniki in znanci klicali kar Štefka, se je rodila 10. novembra 1926 v Sevnici. Štefko je že zgodaj, pri 18. letih zaznamovala brezkončna človeška norija, ki je v uničenju sočloveka videla svojo moč in napredek. Postala je žrtev vojaških ubojnih sredstev. Ravno ko sta s staro mamó šli na pokopališče na grob starega očeta, so Nemci odmetavali bombe in ena je priletela v njuno neposredno bližino. Za Štefkinó staro mamó je bila eksplozija usodna, Štefka pa

je bila hudo poškodovana in je postala civilni invalid vojn. Vendar je invalidnost ni ustavila. Kljub težki mladosti se je izšolala za ekonomsko tehnico ter se zaposlila kot računovodkinja. Najdlje, vse do svoje upokojitve je računovodska dela opravljala v Železarni Štore. Leta 1956 je v takratnem domu JNA v Celju na novoletnem plesu spoznala življenjskega sopotnika Frica, s katerim sta se tudi poročila in se skupaj preselila v Štore. V zakonu se jima je rodil sin Igor, ki ju je razveselil z dvema vnukoma, ta pa z dvema pravnukoma. Žal pa

je bolezen hotela, da je Štefka leta 2013 postala vdova.

Lansko leto je dopolnila častljivih 90 let. Prav na ta dan smo imeli strokovno ekskurzijo, ki se je udeležila tudi ona. V ta namen smo ji pripravili majhno presenečenje, jo obdarili s šopkom žame-tnih rdečih vrtnic in ji vsi takrat prisotni zapeli ter s tem Štefko ganili do solz. Kmalu za tem se je Štefka odločila, da zaradi osamlje-

nosti odide v dom starejših v Što-re, kjer je zaradi bolezni februarja letos preminila.

Štefka je bila članica MDCIV Celje že od začetka, nato pa od leta 1972 do 2005 tajnica društva, ter eno leto tudi predsednica.

Vedno je bila na pravem mestu, ko je bilo treba pomagati, svetovati, razumeti, potolažiti, objeti, stisniti roko, pobožati, odpustiti, pozabiti hudo in krivico ter se z upanjem

in optimizmom napotiti v nov dan. Dobro besedo, mil nasmeh, pomoč in razumevanje je razda-jala vsem: svoji družini, otrokom, sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem ...

Draga Štefka,

Z življenjem in velikim srcem ste nam bila vzgled, zato boste večno živeli med nami.

Franc Ožir in Sara Voršič

STANE BUTOLEN - POMEMBEN ČLEN DVI ZA KOROŠKO

Ko me je pred dnevi predsednik društva prosil, da za društveni bilten napišem nekrolog za preminulega Staneta Butolena, sem bil v zadregi, a hkrati počaščen. Staneta sem vendar poznal desetletja kot družbeno-političnega delavca in tudi poklicno. Tudi ob obisku, ko sva ga z Bojanom Projetom obiskala v Radeljskem domu starostnikov, da bi v publikaciji ob 20-letnici društva predstavila njegovo več kot 70-letno aktivno vlogo na področju invalidske problematike na Koroškem in širše, je beseda večkrat nanesla na njegovo poklicno pot. Obiska je bil vesel, pogovarjali pa smo se sproščeno in zajeli pomembnejša dogajanja. Hkrati sem na tihem upal, da se bo morda le lahko udeležil proslave ob društvenem jubileju. Niti slutil pa nisem, da je ta pogovor najin zadnji, kmalu zatem je bil namreč hospitaliziran in nas je 26. maja lani zapustil. Ker sem na žalni seji Izvršnega odbora DVI za Koroško opisal Stanetovo bogato družbeno življenje, bom tu povzel le nekatere mejnike.

Stane se je rodil 18. avgusta 1924 v Vodolah pri Mari-boru, kjer je odraščal in doživel viхро druge svetovne vojne. Prisilno mobiliziran s strani nemške vojske je bil poslan na rusko fronto, a je v začetku leta 1944 prebegnil na rusko stran in zatem vstopil v nastajajočo jugoslovansko brigado prostovoljcev treh narodnosti. V tej vojaški enoti je bilo skoraj tisoč Slovencev. S to enoto je iz Rusije preko Bolgarije vstopil v Jugoslavijo in nato prispel v Srem, kjer je bil na znani sremski fronti udeležen v številnih bitkah. Tam je bil hudo ranjen, posledica tega pa je bila kasnejša visoka stopnja invalidnosti. Z osvobajanjem ozemlja takratne Jugoslavije se je prebijal proti Sloveniji in v Šoštanju dočakal konec vojne. Po vojni je stalno zaživel v Slovenj Gradcu in delal na Okrajnem ljudskem odboru, s čimer je na Koroškem začel svojo dolgo družbeno-politično in poklicno pot. Kot cenjen, predan in zanesljiv je opravljal številne pomembne funkcije. V zvezi borcev je skrbel za invalidsko področje. Nazadnje je bil daljše obdobje vodja kadrovske službe v slovenjegraški bolnišnici. V Slovenj Gradcu si je Stane z družino ustvaril dom, kjer je živel vrsto let. Ko je začutil, da zaradi posledic invalidnosti in načetega zdravja ne bo zmožer več samostojno opravljati vsakodnevnih opravil, sta se z ženo preselila in zaživela v domu starejših občanov v Radljah ob Dravi, od koder je več let prihajal na seje izvršnega odbora društva.

Stanetovo 70-letno delovanje na področju invalid-

ske problematike smo že večkrat podrobno opisali, zato naj tokrat posebej poudarim njegovo ključno vlogo v nastajanju nove organizacijske povezave na Koroškem. Zlasti še, ker je sočasno nastajala nova zakonodaja s preobrazbo invalidskih organizacij s pravno osebo v društva. Na Koroškem je po njegovi zaslugi preobrazba in združitve sedmih krajevnih organizacij v enotno društvo potekala odgovorno in kljub nostalgiji ne konfliktno.

Društvo vojnih invalidov za Koroško je bilo na skupnem članskem sestanku tudi ustanovljeno. Od ustanovitve pa vse do prenehanja funkcije po njegovi volji, je bil tajnik oz. predsednik društva, zatem še član izvršnega odbora.

Za svojo res dolgoletno angažiranost na številnih področjih je prejel številna odlikovanja in priznanja. Stane, hvala ti za vse.

Milan Zafošnik

naše vezi iz naših društev

LETNA KONFERENCA DRUŠTVA VOJNIH INVALIDOV CELJE

Društvo vojnih invalidov Celje (DVIC) je 16. marca, v hotelu Celeia pripravilo svojo letno konferenco, na kateri so med drugim obravnavali poročilo o delu DVI Celje v minulem letu, finančno poročilo za lansko leto, poročilo nadzornega odbora za leto 2016, sprejeli program dela in finančni načrt za letošnje leto ter ne nazadnje podelili priznanja in nagrade najzaslužnejšim in aktivnim članom s Celjskega.

Uvodoma je predsednik DVI Celje Stane Mele pozdravil navzoče, članice in člane DVIC, predstavnike in predsednike pododborov DVIC, prav tako pa tudi goste; predstavnika DVI za Koroško Radivoja Đorđevića, Antona Fermeta iz Policijskega veteranskega društva Sever za celjsko območje, Božidarja Sevška iz Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo, Franca Ožirja iz Medobčinskega društva civilnih invalidov vojn Celje, podpredsednika ZB za vrednote NOB Celje Branka Verdeva, predsednika ZB za vrednote NOB Žalec Marijana Turičnika, Renato Planinšek, svetovalko na Upravni enoti Celje na področju invalidov idr.

V nadaljevanju je sledilo poročilo o delu v preteklem letu. DVIC, ki ima 209 članov, od tega 36 pridruženih, deluje v skladu s Programom dela Zveze društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS), vsebinsko pa izvedbo prilagaja svojim lokalnim razmeram, posebnostim in možnostim. Kot je povedal predsednik društva, se je skozi leto število naših članov zmanjšalo za 14, statistika pa kaže, da še vedno 40 odstotkov

S srečanja pododborov Slovenske Konjice. (Arhiv DVIC)

upravičencev po vojnih zakonih ni naših članov. »Zaradi varovanja podatkov zelo težko najdemo pot do njih, tako da to ostaja še vedno naša naloga,« je pojasnil in dodal, da je imel v tem času izvršni odbor štiri redne in eno razširjeno sejo. Člani IO - predsedniki pododborov (Celje, Laško, Mozirje, Slovenske Konjice, Šentjur, Velenje, Žalec) imajo namreč najbolj neposreden stik s svojim članstvom na območju celotne Savinjske pokrajine, kjer je 32 občin in 8 upravnih enot.

Pododbori so imeli svoje redne konference februarja in marca, skrbeli so za obiske članstva in obdaritev konec leta, zagotovili so udeležbo na izletih in na športnih tekmovanjih, predvsem pa vodili evidenco o socialnem in zdravstvenem stanju naših članov in članic.

Predsednik je poudaril, da daje DVIC največjo težo uresničevanju vseh petih programov za ohranjanje

zdravja vojnih invalidov. Zdravljenje (bivanje in terapije, vključno s kapacitetami ZDVIS v Termah Čatež) so omogočili 19 članom, udeležili so se srečanja ZDVIS v Sežani, izvedli izlet na Koroško, na novoletnem srečanju pa je bilo kar sto udeležencev. Ohranjanju socialnih stikov namenja DVIC veliko pozornosti, je poudaril Mele. Za člane pripravljajo različna predavanja, udeležujejo se prireditev po poteh partizanskih enot, člane obiskujejo na domu, skrbijo pa tudi za informiranje članstva (Naše vezi, Savinjske vezi).

Tudi v prihodnje namerava DVIC namenjati vso svojo skrb ohranjanju zdravja in skrbi za svoje članstvo. Mele je pojasnil, da postaja program preprečevanja in odpravljanja ovir v fizičnem in socialnem okolju ter oskrba s tehničnimi pripomočki zaradi vedno težjih socialnih razmer čedalje pomembnejši.

Za letos pripravlja DVIC številne aktivnosti: udeležbo na izobraževanju ZDVIS v Ljubljani o izvajanju posebnih socialnih programov, predavanje o zeliščih in zdravilnih rastlinah, predavanji na temo demence

in osteoporoze, tečaj učenja osnov računalništva in predavanja prostovoljcev za pomoč invalidom.

Vsako leto na letni konferenci podelita tako ZDVIS kot DVIC najbolj prizadevnim tudi priznanja in nagrade. »Ocenjujemo, da bi morali v prihodnje nameniti več pozornosti našim marljivim članom, ki svoj prosti čas namenjajo delu v društvu,« je ob podelitvi pripomnil Stane Mele.

Priznanja ZDVIS so letos podelili Občini Žalec, Brunu Bandlerju, Rajku Zupančiču, Ivanu Šternu in Vidi Mohar. Društvena priznanja pa so si letos prislužili Jože Jelen, Viljem Prislan, Bojan Pušnik, Anton Vodišek in 102-letna Ljudmila Knez. Vsi nagrajenci so prejeli tudi knjižno nagrado in nagelj. Naj za konec še dodamo, da je ravno na dan letne konference Rudi Brilej, zvesti in aktivni član DVIC, dopolnil 91 let, zato so mu vsi zapeli, pri zdravici sta sodelovala tudi glasbenika Viki Ašič st. in Andrej Bremec. Ob tej priložnosti Rudiju Brileju še enkrat čestitamo, tako kot tudi vsem prejemnikom priznanj!

Vesna Tripković

LETNI OBČNI ZBOR DVI PTUJ

Društvo vojnih invalidov Ptuj je 3. marca izvedlo letni občni zbor, na katerega je prišlo 45 udeležencev.

Na zboru je vodstvo predstavilo poročila o delu Društva vojnih invalidov Ptuj za leto 2016 in

program dela za leto 2017. Predstavniki ZDVIS Vasja Cimerman in predsednik DVI Ptuj Boris Fras sta podelila priznanje in zahvalo Zveze društev vojnih invalidov Slovenije Mitji Krabonja in Gregorju Golcu za prizadevno in

uspešno delo pri izvajanju programov DVI Ptuj.

Društvo vojnih invalidov Ptuj je društvena priznanja podelilo tudi Francu Mešku, zahvalo pa Športno rekreacijskemu društvu Zabovci.

Boris Fras

CIV GORENJSKE: PREVENTIVA V SKRBI ZA ZDRAVJE

Društvo CIV Gorenjske je že januarja 2017 v okviru posebnega socialnega programa *Preventivna skrb za naše zdravje* in posebnega socialnega programa *Skrb za aktivno življenje*, načrtovalo izvedbo testiranja krvnega tlaka, sladkorja in holesterola ter predavanje za člane. Vendar pa smo te aktivnosti preložili na naslednji mesec, saj smo se ustrašili gripe, za katero je zbolelo kar nekaj naših članov.

Tako smo testiranje in predavanje izvedli v februarju. Medse smo povabili vodjo patronažne službe v Kranju. Za obisk patronažne sestre smo se odločili, ker se nam zdi, da je med člani, kljub temu da so seznanjeni

z oblikami pomoči, ko to potrebujejo, še vedno veliko vprašanj o tem, kako v primeru bolezni in drugih tegob, ki pestijo starejšo populacijo, priti do pomoči določenih ustanov in služb. Dobro je namreč tudi vedeti, kakšne so sploh poti do tovrstne pomoči. Ob obiskih na domu opažamo vse več težav z zdravjem in stiske članov.

Patronažna sestra je odlično predstavila svoje delo in delo patronaže na terenu in tudi odgovarjala na vprašanja članov. Predstavnici Rdečega križa pa sta opravili pregled krvne slike in se kot vedno pogovorili s člani ter odgovarjali na njihova vprašanja glede zdravja.

Vida Doles

OGLED JURČIČEVE DOMAČIJE, MUZEJA NA PROSTEM IN PUSTNO RAJANJE NA MULJAVI

Letos smo na pustni torek morali čakati prav do konca februarja, a se je splačalo. Iz Ljubljane smo se veseli in dobre volje odpravili proti Muljavi. Tam smo najprej imeli pravo kmečko kosilo, kot se za tak dan tudi spodobi. Ko smo

se dobro najedli, smo se odpravili do Jurčičeve domačije z muzejem na prostem, pozabili pa nismo niti na ogled Krjavljeve kočice. Kulturni program smo nadaljevali v gostišču, kjer smo imeli pravo pustno zabavo in ples v maskah.

Novo leto je za Društvo civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana prineslo še eno novost. Preselili smo se na novo lokacijo, in sicer na Letališko cesto 33, Ljubljana. Pripravili smo otvoritev s kulturnim programom, ki ga je izvedel pevski zbor Mlada srca, in pogostitvijo za vse povabljene. Z novimi prostori smo zelo zadovoljni, saj bomo vse seje in dejavnosti dnevnega centra lahko izvajali kar na sedežu društva. Vsi člani, ki prostorov še niste videli, ste vljudno vabljeni na obisk!

Tadeja Gorše

POKLON PESNIKU

Veliko čast nam je, da je sedež društva članov CIV Gorenjske v Kranju,

Prešernovem mestu. Morda se tega, kako velik in pomemben je bil Prešern za slovenstvo, premalo zavedamo, ne le mi v našem društvu, temveč vsi Slovenci in ga morda premalokrat slavimo.

Letos smo se v društvu odločili, da v počastitev slovenskega kulturnega praznika obiščemo pesnikov grob. Na grobu smo se zbrali člani in spremljevalci iz društva in mu v imenu društva prižgali svečko ob obletnici njegove smrti, 8. februarju. Člani smo ob obletnici pesniku pripravili krajši kulturni program. Ivica Dremel, Anton Žakelj

in Vida Doles smo v poklon pesniku ob obletnici smrti recitali njegove pesmi.

Obisk članov DCIV na grobu Franceta Prešerna je bil izjemno lepo in čustveno doživetje in sklenili smo, da bomo grob obiskali večkrat, ne le na kulturni praznik.

Vida Doles

CELJANI SO SE VESELILI OB DNEVU MUČENIKOV

V MDCIV Celje smo 8. marca 2017 povabili naše članice, da se nam pridružijo na praznovanju dneva žena. Seveda nismo pozabili niti na dan mučenikov, ki je bil 10. marca, zato smo na praznovanje povabili tudi člane. Glede na to, da smo o tem, zakaj praznujemo dan žena že veliko povedali, pa tudi mediji o tem veliko govorijo, je tajnica navzočim »mučenikom« povedala tudi, zakaj praznujemo dan mučenikov in kako je do tega sploh prišlo.

DAN MUČENIKOV IMA KORENINE V KRŠČANSKEM IZROČILU

10. marec je dan, ki ga krščanska cerkev zaznamuje kot dan mučenikov zaradi dogodka iz časa vladavine cesarja Licinija (308-324). Ta je po sporu s cesarjem Konstantinom I. Velikim v kristjanih videl sovražnike, ki jih je bilo treba spreobrniti ali pa odstraniti. Z odlokom je tudi cesarjevim vojakom na svojem območju ukazal, naj se krščanstvu nemudoma odrečejo, saj bodo v nasprotnem primeru kaznovani s smrtjo, pri čemer pa ga je presenetil upor štiridesetih vojakov elitne legije, ki so bili pripravljene za svojo vero umreti. Ti so v zaporu napisali še poslednje pismo, oporoko, v kateri so izrazili, da si želijo biti pokopani v vasi, ki jo danes poznamo pod imenom Kyrklar, leži pa v Mali Aziji. Na koncu oporoke se je vseh 40 vojakov podpisalo, naslednji dan pa so se vdali usodi. Odvzeli so jim oblačila in jih 9. marca v hudem mrazu odpeljali do bližnjega pomrznjenega ribnika ter jih vrgli vanj.

Kljub vsemu je Licinij mučenikom tik pred smrtjo ponudil še zadnjo priložnost in jim ob ribnik namestil toplo kopel, ki je bila namenjena spreobrnencem. Premislil si je le eden od vojakov, ki je iz

ledeno mrzlega ribnika v želji po življenju skočil v toplo kopel, vendar je zaradi nenadne spremembe temperature vseeno doživel kap in je umrl. Stražar, ki je opazoval neznosno trpljenje, je odvrnel svoja oblačila in se pridružil pogumnim vojakom v ribniku, zaradi česar je mučenikov vseeno ostalo 40. Naslednji dan so mrtve vojake zažgali na grmadi. Čeprav se je mučenje dogajalo 9. marca, se dan mučenikov zaznamuje 10. marca.

TRADICIONALNO DARILO ZA DAN MUČENIKOV

Tradicionalno moški na dan mučenikov prejmejo za darilo suhe slive, trnje in klobaso, ki naj bi služili kot simboličen opomin, da se mučeništvo v njihovem življenju še vedno dogaja. Dragi moški, iskrene čestitke ob dnevu mučenikov. Privoščite si ga, saj bo že jutri spet vse po starem.

Na koncu praznovanja smo poskrbeli tudi za ustrezno darilo: predsednik je damam podaril vrtnico, tajnica pa gospodom klobaso, suhe slive in trnje.

Sara Voršič

NARAVNO NAD TEŽAVE S PROSTATO

Težave s prostato niso redkost. Če je verjeti statistikam, se z benigno povečano prostato srečuje kar vsak drugi moški po 50. letu starosti in skoraj vsak moški po 80. letu starosti.

ZNAČILNI ZNAKI TEŽAV S PROSTATO

Prostata je spolna žleza, ki leži pod sečnim mehurjem. Ker obdaja začetni del sečnice, njeno nenormalno povečanje moški občutijo kot motnje v uriniranju in odtoku seča iz mehurja. Razraščanju žleznega tkiva prostate ob sečnici pravimo benigno povečanje prostate. Običajno se pojavi po 50. letu starosti.

Težave, ki jih povzroča prostata, se ne pojavijo naenkrat, temveč nastajajo postopoma. Moški, na primer, opaza, da je sprva curek seča vse tanjši, da uriniranje traja dlje časa, na koncu pa seč le še kaplja. Zaradi motenj pri uriniranju postaja tudi mehur vse bolj občutljiv, razdražen. Moškega vse pogosteje tišči na vodo. Večkrat se zaradi tega lahko zbudi tudi ponoči. Ob vsem tem se lahko sečila tudi vnamejo, kar lahko moški čuti kot pekoč občutek ob uriniranju.

BENIGNO POVEČANA PROSTATATA – MOŠKA MENA?

Znaki benigno povečane prostate niso zgolj motnje v uriniranju, temveč se lahko odražajo tudi kot težave z erekcijo. Moškemu ob tem upade tudi želja po spolnosti. Povečana prostata namreč pritiska tako na sečnico, po kateri potujeta urin in semenska tekočina, kot tudi na živce in žile, zaradi česar verjetno nastanejo tudi težave z erekcijo.

Mnogi naturopati pravijo, da benigno povečana prostata ni znak, da je z moškim libidom nekaj narobe ali da nas ne ljubi več ipd., temveč je to normalen proces staranja moškega oziroma moška mena. Tako kot ženske počasi izgubljajo „energijo“, ki je potrebna za spočetje novega življenja, in prehajajo v menopavzo, tako tudi moškim življenjska energija s staranjem upada.

Seveda pa je od kakovosti življenja oziroma kakovosti odnosa moškega do sebe odvisno, kdaj se bo s povečano prostato srečal. Ali bo to po 50., 80. letu starosti, ali pozneje ali pa celo prej?

Z benigno povečano prostato se bodo prej srečali mo-

ški, ki imajo preveliko telesno težo, pijejo veliko alkohola, mrzlih pijač, kave, ..., zanemarjajo pomen zdrave prehrane, hidracije telesa, imajo enolično sedeče delo (avtoprevozniki, vozniki, pisarniško delo, ...), moški, ki pretiravajo s kolesarjenjem ali z drugimi ekstremnimi športi, z delom ali dejavnostmi, pri katerih se telo in energija telesa izčrpavata, itd.

Nasprotno pa lahko moški z izgrajenim odnosom do sebe oziroma s kakovostnim načinom življenja težave premaknejo daleč v pozna leta življenja.

NARAVNA POMOČ ZA PROSTATO

Ko se težave s prostato pojavijo, je seveda priporočljivo, da se najprej izključi najhujše – rak prostate.

Ko je potrjeno, da gre zgolj za benigno povečano prostato, si lahko moški težave učinkovito lajša tudi s preizkušenim naravnim zdravilom iz žagasto liste palme (A. Vogel Prostan®). Učinkovitost naravnega zdravila so potrdili tako slovenski urologi kot Ministrstvo za zdravje. Priporoča se za blaženje blago do zmerno povečane prostate. Mnogi urologi pa imajo dobre izkušnje z njim tudi v hujših stadijih benignega povečanja prostate.

Zdravilo naj bi delovalo na več načinov. Po dosedanjih raziskavah naj bi zaviralo spreminjanje testosterona v njegovo močnejšo obliko dihidrotestosteron. Dihidrotestosteron namreč spodbuja rast tkiva prostate. Obenem naj bi z zaviranjem encimov, ki sodelujejo v vnetnem procesu, tudi zmanjševalo nastajanje edema (kopičenje tekočine v medceličnem prostoru) in vnetja.

Pred jemanjem naravnega zdravila iz žagasto liste palme se je dobro posvetovati o načinu in dolžini jemanja pripravka glede na vašo stopnjo težav s prostato. Za dobre učinke se priporoča vsaj 6-mesečno jemanje. Večina moških bo zaznala olajšanje težav že po štirih tednih jemanja.

Vendar pozor! Ko se bodo težave s prostato po jemanju pripravka umirile in če boste nehali jemati navedeni pripravek, naj vas ne preseneti, če se bodo težave spet pojavile. To ne pomeni, da je ta pripravek neučinkovit, gre zgolj za to, da se povečanja prostate ne da dokonč-

no umiriti, lahko le zmanjšamo simptome in zaviramo rast prostate na daljši rok.

Poleg učinkovitosti ga namreč odlikuje tudi to, da ne povzroča za moškega še kako motečih stranskih učinkov, kot so motnje erekcije, motnje ejakulacije, upad libida, rast moških prsi ..., česar za sintezna zdravila na tem področju ne moremo trditi.

Nedavne raziskave z navedenim naravnim zdravilom

dokazujejo, da se ob izboljšanju težav s prostato izboljša tudi spolna funkcija (nezmožnost erekcije, težave z izbrizganjem sperme, pomanjkanje spolne želje).

Z učinki in varnostjo navedenega naravnega zdravila so v Švici tako zadovoljni, da ga tam predpisujejo na zdravniški recept, ki ga povrne zavarovalnica. Pri nas na žalost še ni tako.

Adriana Dolinar

naše vezi šport

PRVENSTVO ZDVIS V STRELJANJU

Na sončno, skorajda pomladansko soboto, 4. marca 2017, je Društvo vojnih invalidov Dolenjske, Posavja in Bele krajine izvedlo letošnjo prvo prvenstvo Zveze društev vojnih invalidov Slovenije v streljanju. Tekmovanje je potekalo na strelišču Strelskega društva Gorjanci, na Jerebovi ulici v Novem mestu. Prvenstvo v streljanju je med bolj obiskanimi in tudi tokrat je bilo tako, saj se je tekmovanja udeležilo kar 57 rekreativnih strelcev iz dvanajstih društev vojnih invalidov. Najboljši med vojnimi invalidi v kategoriji 20 strelcev so bili: 1. mesto **Alojz Sever** iz DVI Slovenske Istre Koper, 2. mesto **Oton Pok** iz DVI za Koroško, 3. mesto **Bojan Pušnik** iz DVI Celje.

Najboljši med drugimi člani so bili: 1. mesto **Darko Šajhar** iz DVI za Koroško, 2. mesto **Edvard Bruderman** iz DVI Ljubljana in 3. mesto **Milan Goubar** iz DVI Celje.

Darko Šajhar in Oton Pok, oba iz DVI za Koroško, sta izpolnila kvalifikacijsko normo za udeležbo na državnem prvenstvu v organizaciji ZŠIS-POK, ki bo 9. aprila 2017 v Ljubljani.

Andreja Markovič

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	NAŠA SMUČARKA (ILKA)	KRAD- LJIVKA	RICHARD YOUNG	PEVKA MERKLIN	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC PESCI	VOZNIK LADJE	GESLO	SVETNIK, ZAVETNIK KRANJSKE	KRAJ PRI ZADRU	TEŽKO DELO V FEVDA- LIZMU	ANNIE LENNOX	NIZKOT- NOST, NIZKOŠT	JEZUSOV UČENEC
STAVKA							AMERIŠKI KITARIST (CARLOS)						
AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA (LIZ)							FILMSKI REŽISER NOYCE STANOV. ZGRADBA						
UMA THURMAN			OPNA SKUPEK CVETJA								ZDRAVKO OCVIRK NEROD- NOST, PO- ČASNOST		
BIVALNA STAVBA					IGRALEC BALDWIN NAŠA PESNICA (MAJDA)				GORIVO ZA PLAVŽE GLAVNA ODRSKA ZAVESA				
ITALIJAN. PISATELJ (UMBERTO, IME ROŽE)				VZOREC OBLEKE BELA TROPŠKA PTICA				ZAKOTJE ZVIŠAN TON H					
MALO- PRIDNEŽ						ZAPOR, JEČA ČISTA TEŽA				PEVEC PESTNER MODEL			
POMOČ: AKANJE ELASTIN MISTRAL PHILLIP	KRVOLOČ- NA ZVER	TROPŠKO DREVO, EBENOVEC VEDA O ATOMIH					SREDOZ. VETER AM.KOLE- SAR ARM- STRONG						
ZLATO JABOLKO					PROŽEN PROTEIN DOLENJS. IZGOVAR- JANJE A						MAJHEN ROV	SEVERNA ZVEZNA DRŽAVA ZDA, ALJASKA	
RENATA TEBALDI			HUDIČ ZAKONSKA ZVEZA					OPORNI PREDMET BOLEZEN Z NAPADI DUŠENJA					
LEŠENO KMEČKO VOZILO				SKRBNIK KONJ ZOFA, DIVAN						ZAČIMBA IZ MORJA RUMENO RJAVA BARVA			
PRELIV JEDI						ZNIŽAN TON C EDMEV, EHO			VELIKA DIVJA RACA, UTVA CIGAN				
GLAJENJE PERILA Z LIKAL- NIKOM							TRČENJE ANGELINA JOLIE				ČRT SNOJ 4. IN 11. ČRKA		
KOVINSKI DELI ZA PRIPEN- JANJE NA SMUČEH							KRILATI DEČEK, AMORET						
MAJHNA KOLIČJINA TEKOČINE							KARIBSKA DRŽAVA						

Rešitev križanke pošljite na: **ZDCIVS, Uredništvo Naših Vezi, Dunajska 129, 1000 Ljubljana.**

Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Ivan Lukanič**, Bevkova 4, 8340 Črnomelj
- Marjan Boris Kalčič**, Podgrajska 30, 6250 Ilirska Bistrica
- Dragica Markič**, Gorenje polje 27, 5210 Deskle